

MŰVELŐDÉSI ÉLETÜNK KRÓNIKÁJA

2008. november–2009. január

Elismerések

Viktor Jusczenko ukrán elnök tudományos munkásságáért az Érdeméért érdemrend II. fokozatával tüntette ki **Speník Ottó** akadémikust, az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia (UNTA) ungvári Elektronfizikai Intézetének igazgatóját, az MTA külső tagját.

2008-ban is kiosztották Dr. Genersich Antal Alapítvány díjait. A Budapesti Semmelweis Egyetem Nagyvárad téri dísztermében sorra került ünnepségen dr. **Ljáh László**, a Kárpátaljai Magyar Egészségügyi Társaság oszlopos tagja vehette át huszonkét éves, Kárpátalja felnőtt lakossága egészségügyi ellátásának biztosítására irányuló egészségügyi szervezői munkájáért. Az eseményen részt vett **dr. Sólyom László** köztársasági elnök is.

2009 januárjában

❖ **Dupka György, Borbély Ida** és **Fuchs Andrea** felköszöntötte **Réthy János** festőművészt 60. születésnapja alkalmából, illetve átadták a közönség Munkácsy Mihály-emlékplakettjét, (**Beleny Mihály** alkotását).

❖ A magyar kultúra napja alkalmából Pomogáts Béla elnök átadta a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia okleveleit: **Filep Anita** verséneklőnek, az Ungvári Zádor Dezső Zeneművészeti Főiskola hallgatójának, **Sárközi Katalin** pedagógusnak, a Péterfalvai Kölcsény Középiszkola történelem-szakos tanárának, **Mihók Erika** népművelőnek, a Sárosoroszi Hagyományörző Kör vezetőjének, **Máté Gyula** derceni polgármesternek, **Hidi Anita** koreográfusnak, a nagydobronyi Hímes táncgyűttes művészeti vezetőjének, **Deme Ibolya** könyvtárosnak, a Beregsomi Irodalmárok Múzeuma vezetőjének.

❖ Átadták a Kárpátaljai Magyar Nívódíjakat: az UMDSZ Kovács Vilmos Irodalmi Díjjal **Weinrauch Katalin** gyermekíró, **Fodó Sándor** Közösségi Díjjal **Bacsikai József**, a beregszászi magyar külképviselet főkonzulját, a Lehoczky Tivadar tudományos díjjal az UNE Humán-Természettudományi Magyar Karát (átvette **Lizanec Péter** dékán), Illyés Gyula Magyarságdíjjal pedig **Borbély Idát**, a Tiszaháti Tájémuzeum és a Tiszapéterfalvai Képtár igazgatóját tüntette ki. A MÉKK fennállásának 15. évfordulója alkalmából a Nádas Anna Közművelődési Díjat kapott.

❖ Kiosztották az Együtt folyóirat Irodalmi Díjait: **Nagy Zoltán Mihály** főszerkesztőtől és **Dupka György** lapkiadótól a legjobb kritikáért járó díjat **Bakos Kiss Károly**, a széppróza kategóriában **Vári Fábián László**, a költészet kategóriában **Becske József Lajos**, a tanulmány kategóriában **Fodor Géza** vehette át.

❖ A szervezet fennállásának 15. évfordulója alkalmából MÉKK-oklevelet kapott **Kótun Jolán** munkácsi tanárnő, **Ötvös Ida** viski falusi turizmus vezető, **Prófusz Marianna** beregszászi népművész, **Turóczy István** ungvári gazdasági és pénzügyi szakértő, **Nagy György**, a beregvidéki önkormányzati mozgalom aktivistája, **Bagu Balázs** tankönyvíró, **Szabó Tibor** népművészeti vezető, **dr. Minya József** kultúrszervező, **Száva József** técsői gazdasági szakértő, **Páva István** bökényi vállalkozó, **Bíró Tibor** jánosi vállalkozó, **Kosztya Margit** nevetlenfalui művészeti vezető.

ESEMÉNYNAPTÁR

November

❖ A sztálini légerekben elpusztított magyarokra emlékeztek Beregszászban.

❖ Az UMDSZ huszti járási szervezetének rendezésében Visken is lerótták kegyeletüket a sztálinizmus áldozatai előtt.

vMegyeszerte megemlékeztek az 1932-33-as évekbeli ukrainai éhínségről.

❖ **Csernyiga Gyula** festőművész és **Imre Ádám** ifjú grafikus-festőművész kiállítása az Európa Magyar Házban.

❖ A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága - Anyanyelvi Konferencia szakmai fóruma a Kárpát-medencei magyar művelődési intézetek tevékenységéről. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézetről **Dupka György** igazgató tartott tájékoztatót.

❖ A Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete jóvoltából, a Szülőföld Alap támogatásával számítógépekkel gazdagított az eszenyi könyvtár (vezetője **Szabó Tibor**).

❖ **Lőrincz István** fotóművész kiállítása nyílt az Ungvári Nemzetiségi Központban.

❖ Koszorúzással egybekötött megemlékezést tartott **Kiss Ferenc** péterfalvi emléktáblánál a MÉKK és a Móricz Zsigmond Irodalmi Egyesület.

❖ Beregszászban, a Kárpátaljai Református Egyházkerület (KRE) Püspöki Hivatalának kertjében felavatták a szovjet diktatúra idején mártírhalált halt, börtönt szenvedett és egy időre lelkipásztori szolgálatuktól megfosztott kárpátaljai református lelkészek emlékművét (alkotója **Matl Péter** szobrászművész).

❖ „Megalázni sikerült, de megtörni nem!” Szavalóverseny az 1944-ben elhurcolt magyar férfiak emlékére a KMMI-ben.

❖ A Kárpát-medencei közművelődési ernyőszervezetek találkozója az Oktatási és Kulturális Minisztériumban. A rendezvényen jelen volt **Dupka György**, a MÉKK elnöke.

❖ **Kopriva Attilának**, a Kárpátaljai Magyar

Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága tagjának festményeiből nyílt kiállítás a munkácsi városi galériában. A kiállítást **Lengyel Zoltán**, Munkács város megbízott polgármestere nyitotta meg.

❖ Tizenkilencedik alkalommal került sor Técsón a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a Técsői Tiszavirág Nyugdíjas-klub szervezésében az Arany Ősz Nemzetközi Kórustalálkozóra, mely rendezvény a Felső-Tisza-vidék egyik legrangosabb kulturális eseménye.

❖ **Füst Milán** verseinek ukrán fordításából összeállított kötetet látott napvilágot egy kárpátaljai kiadó gondozásában. A művészeti-szépirodalmi Misztecka Linija Kiadó a magyar költő műveinek válogatott kötetét a 2001-ben elhunyt **Jurij Szkrobinec** műfordító születésének 80. évfordulója alkalmából jelentette meg. A Füst Milán-kötetbe a költő 76 műve került be két nyelven: az olvasó a verseket a kötet lapjairól magyarul és ukrán fordításban egyaránt megismerheti.

❖ 15. közgyűlését tartotta a Nagydobronyi Református Irgalmas Samaritánus Gyermekotthonban a Keresztyén Orvosok Kárpátaljai Egyesülete.

❖ A sztálini terror magyar és német áldozataira emlékeztek a Szolyvai Emlékparkban, ahol kápolna-avatásra is sor került. A megemlékezésen részt vett **Bársony András** Magyarország ukrainai nagykövete.

❖ A Miguel de Cervantes Don Quijote című művéből készült előadás kárpátaljai bemutatójával nyitotta az idei évadot, s ünnepelte fennállásának 15. évfordulóját a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház.

❖ **H. Csongrády Márta** Holló László-díjas debreceni fotóművész munkáiból nyílt kiállítás a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold kiállítótermében.

❖ Kárpátalján járt **Szekeres Imre** magyar honvédelmi miniszter, aki találkozott a megye vezetőivel, megkoszorúzta az elesettek

emlékművét az ungvári Bercsényi utcai magyar katonai temetőben, s ellátogatott az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Karára. Tárgyalt az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, valamint a történelmi egyházak vezetőivel, s ennek keretében ígéretet tett az anyanyelvű oktatás megőrzését célzó törekvések támogatására.

❖ **November folyamán:** kiállítások a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a MÉKK szervezésében az Európa-Magyar Házban: **Fuch Andrea** képzőművész, **Lórincz Katalin** keramikus és szobrász, **Szajkó Tibor** fotóművész, **Lórincz István** fotóművész, **Cserniga Gyula** festőművész, **Imre Ádám** grafikus, **Soltész Péter**, **Soltész Krisztina** festőművész;

a Viski Tájmuzeumban: **Réti János** festőművész;

a Benei Faluházban: **Klisza János** és **Klisza Krisztina** festőművész;

a Kárpátaljai Nemzetiségek Kulturális Központjában: **Nigriny Edit** festőművész.

December

❖ A beregszászi Európa-Magyar Házban a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a MÉKK szervezésében irodalmi összeállítással emlékeztek a 71 esztendeje elhunyt József Attilára. költő. A Komjáti Benedek Könyvtárban József Attila munkáiból nyílt kiállítás.

❖ Immár tizennegyedik alkalommal rendezték meg a Kárpátaljai Magyar Betlehemes Találkozót. A rangos hagyományörző eseményre, amelyet ezúttal is a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) rendezett, a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színházban került sor.

❖ Története legnagyobb kihívása előtt áll a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség

(KMPSZ) – hangzott el a magyar anyanyelvű oktatás megőrzését céljaul tűző szervezet múlt szombati tisztújító XVI. közgyűlésén. “Hadiállapotban vagyunk – fogalmazott megnyitójában **Gulácsy Géza**, a KMPSZ alelnöke. – A vár, amit meg kell védenünk, a kárpátaljai magyar oktatás. Ezt a várat az utóbbi időben egyre több és egyre hevesebb támadás éri, és ha elesik, akkor már semmi sem lesz, ami megállítsa a kárpátaljai magyarság beolvadását.”

❖ Ungváron, a Kárpátaljai Megyei Néprajzi Múzeum kiállítótermében bensőséges ünnepség keretében nyitották meg a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) hagyományos évzáró tárlatát, amelyen **Magyar László**, **Riskó György**, **Kulin Ágnes**, **Kolozsvári László**, **Kopriva Attila**, **Réthy János**, **Tóth Róbert**, **Erfán Ferenc**, **Veres Ágota**, **Óri Mihály**, **Szocska László**, **Matl Péter** és ifj. **Hidi Endre**, **Hrabár Natália**, id. **Hidi Endre** munkáit állították ki. A Révész Imre Társaság kiállításának idei vendégművésze **Micska Zoltán**, ismert munkácsi festőművész volt.

❖ A beregszászi Európa-Magyar Házban a Bóbita Gyermekestúdió mesedélutánjára és Mikulás-ünnepségre került sor.

❖ A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) és az Irka című gyermeklap szerkesztősége hűséges kicsiny olvasóinak immár 15. alkalommal szervezett karácsonyi ünnepséget Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán (KMF).

❖ Együttes ülést tartott a Kárpát-medencei Magyar Képviselek Fórumának (KMKF) kulturális és oktatási, valamint jogi albizottsága. Kárpátaljáról **Brenzovics László**, **Dupka György**, **Kovács Miklós** és **Kőszeghy Elemér** vett részt az értekezleten. A tanácskozás fő napirendi pontja a határon túli magyar kisebbségi oktatás helyzetének értékelése.

December folyamán: kiállítások a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a MÉKK szervezésében **Cserniga Gyula** festőművész, **Imre Ádám** grafikus, **Soltész Péter**, **Soltész Gabriella** festőművész kiállítása a beregszászi Európa- Magyar Házban. **Klisza János** és **Klisza Krisztina** kiállítása a Benei Faluházban.

Január

❖ Koszorúzással egybekötött megemlékezés Beregszászban a Petőfi-szobornál, Badalóban a Petőfi-emléktáblánál a BMKSZ, illetve a KMKSZ szervezésében.

❖ Gecse Endre református lelkész mártírhalálának 50. évfordulójára emlékeztek a huszti és a gálóczi református gyülekezetben.

❖ Sátoraljaújhely-Széphalom adott otthont a magyar nyelv éve jegyében lezajlott Dialógusok 2009 rendezvénysorozatnak. A rendezvényen a MÉKK-et **Dupka György** elnök és **Nagy Emese** irodavezető képviselte.

❖ Zentán a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetben zajlott a Kárpát-medencei Magyar Művelődési Kerekasztal fóruma. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézetet **Dupka György**, **Nagy Hajnal**, **Kocsis Mária** és **Fuchs Andrea** képviselte.

❖ A magyar kultúra napja alkalmából a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenés-drámai Színházban Miguel de Cervantes *Don Quijote* c. vígjátékát adta elő.

❖ A magyar kultúra napja jegyében rendezték meg a budapesti Thália Színházban az Égtájak Iroda évadnyitóját. A népzenei és néptánc bemutatókon Kárpátalját az Eszenyi Ritmus Együttes (művészeti vezetője: **Szabó Tibor**) és a péterfalvai Kokas-banda (művészeti vezetője **Kokas Károly**) képviselte. Az ugyanitt megrendezett magyar művelődési intézetek tevékenységét értékelő kulturális fórum munkájában részt vett **Zubánics László**, a KMMI elnöke.

❖ A 2009. évi ünnepségsorozat Munkácson, a várbán Kazinczy Ferenc emléktáblájának megkoszorúzásával vette kezdetét. A megemlékezésen jelen volt **Dupka György**, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének elnöke, **Zubánics László**, az UMDSZ Ukrajnai Magyar Nemzeti Tanácsának elnöke, **Márky Zoltán**, Magyarország ungvári külképviseletének konzulja, **Scherczer Károly**, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja.

❖ A Munkácsi Állami Egyetem közel 100 magyar tagozatos diákja ünnepi műsorral méltatta a magyar kultúra napját. A rendezvényt **Tyabur László** rektorhelyettes nyitotta meg. A vendégeket (**Márky Zoltán** konzult, **Dupka Györgyöt**, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének elnökét, **Zubánics Lászlót**, az UMDSZ Ukrajnai Magyar Nemzeti Tanácsának elnökét) **Kótun Jolán**, a magyar tagozat vezetője üdvözölte. szerepére, míg **Dupka György** az írott magyar nyelvről és a 15 éves MÉKK kultúraszervező és értékmegővő tevékenységéről tartott előadást.

❖ Az Ungvári 10. Sz. Dayka Gábor Középiskolában az idén is megrendezték a *Himnusz-mondó versenyt*. A felső kategória győztese **Jávorszky Szilvia** volt, aki **Simon Alexandrát** és **Sánta Erikát** (mindannyian gimnazisták) előzte meg. A zsűri elnöke **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, az Anyanyelvi Konferencia elnöke volt.

❖ A magyar kultúra napi rendezvénysorozat egyik kiemelkedő ünnepi eseménye volt a II. Ugocsi Napok megnyitója, amelynek keretében sor került a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesülete tagjainak és a tiszaháti plein air résztvevőinek, valamint baráti körének csoportos kiállítására az ungvári Néprajzi Múzeum kiállítótermében. Ezen a reprezentatív bemutatón legjobb munkáikkal jelentek meg a Péterfalvi Képtárhoz kapcsolódó ugocsai, beregi és ungvári alkotók: **Harangozó Miklós**, **Soltész Péter**, **Soltész Gabriella**, **Réti János**, **Turák Angéla**, **Klisza János**,

Klisza Krisztina, Fuchs Andrea, Nigriny Edit, Lőrincz István, Lőrincz Katalin, Picur Zoltán, Beleny Mibály, Publigk-Beleny Magda, (Ungvár), **Homoki Gábor, Gönczy Tivadar, Váraadi Éva, Kullán Pál, Marinics Sándor, Kerecsanyin Péter** (Ugocsa), **Cserniga Gyula** (Beregszász), **Asszonyi Krisztina** (Budapest), akiknek az összesítő listáján 135 képzőművészeti alkotás, (köztük 83 olajfestmény, pasztell, batik, továbbá 16 üvegfestmény, 15 grafika, 7 kerámia, 14 kispasztika, szobor, kompozíció, dombormű) szerepelt.

❖ A magyar kultúra napja alkalmából ünnepi gálaestre került sor az ungvári bábszínházban.

❖ A hagyományoknak megfelelően a posta falán található Kölcsey-emléktáblánál kezdődött Beregszászban a magyar kultúra napja rendezvénysorozat.

❖ A magyar kultúra napja alkalmából összeállított ünnepi műsor bemutatójára került sor a Beregszászi Művészeti Iskolában.

❖ Az Európa-Magyar Házban *Beregszászi Értelmiségi Fórum '2009 címmel* tartottak tanácskozást, illetve méltatták a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) fennállásának 15. évfordulóját. **Zubánics László**, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) elnöke üdvözlő szavait követően **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, az Anyanyelvi Konferencia elnöke szólt a magyarországi kulturális trendekről, az értékek degradációjáról.

❖ A rendezvénysorozat keretében mutatta be **Dupka György** és **Nagy Zoltán Mibály** a MÉKK kiadásában megjelenő *Együtt* c. irodalmi-művészeti-kulturális folyóirat legújabb számát és az Intermix Kiadó gondozásában napvilágot látott **Weinrauch Katalin** „...majd azt mondom neki...” című novellaskötetét. Az eszenyi származású **Kovács Sándor** vetítéssel egybekötött előadást is tartott, amelyen bemutatta Kárpátalja várait és kastélyait tartalmazó kiadványát.

❖ Az Európa-Magyar Házban a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége tizenöt évvel ezelőtti megalakulására emlékeztek az egybegyűltek. Tisztújításra is sor került a MÉKK-ben: elnökké ismét **Dupka Györgyöt választották**. A rendezvény befejeztével a fórum résztvevői gyönyörködhetek az ungvári művészházaspár, **Soltész Péter** és **Soltész Gabriella** olajfestményeiben, valamint **Kovács Sándornak** és **Szajkó Tibornak** a vidékünk szépséges tájait, történelmi örökségét bemutató színes fotóiban.

❖ A Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium meghívására a Verke-parti városban méltatta A magyar kultúra napját **Szöke István Attila** magyarországi versírő.

❖ **Erfán Ferenc** festőművészt nevezték ki a Boksay József Szépművészeti Múzeum igazgatójának.

❖ Mezőgecsében lezajlott a III. Mezőgecsei Böllérversenya a KMKSZ és a helyi önkormányzat szervezésében.

❖ Január 13-tól a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház fenntartásnak költségét a megyei tanács vállalta magára, ennek kapcsán Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházra változtatta az intézmény nevét.

❖ Együttműködési megállapodás született a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi igazgatóság és a Beregvidéki Múzeum között. Az egyezmény elsődleges célja az intézmények határokon átnyúló tevékenységének elősegítése.

❖ Budapesten a Magyar Művelődési Intézetben tanácskoztak a Kárpát-medencei Magyar Művelődési Kerekasztal tagjai. A KMMI-t **Szabó Tibor** közművelődési részlegvezető képviselte.

D. Gy